

Yerelden Küresele Kent Haberciliđi ve *The Guardian Cities* Örneği

Özgün Dinçer

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi

<https://orcid.org/0000-0001-6881-5247>

odincer@media.ankara.edu.tr

Öz

Son yıllarda, kent gazeteciliği olarak adlandırılan ve yerel gazetecilikten belli açılardan farklılaşan bir alanın örnekleri çeşitli web sitelerinde karşımıza çıkmaya başlamıştır. Henüz yeni olan bu alanın tanımı ve kapsamı net değilse de yerel veya topluluk gazeteciliği olarak bilinen alanlardan hem beslenen hem de farklılaşan bir alan olarak geliştiği görülmektedir. Böyle bir alanın gelişmesinde tarihsel ve toplumsal süreçte kentleşmenin küresel olarak geldiği boyut ve ortaya çıkardığı sorunlar önemli bir rol oynamaktadır. Diğer yandan dijital teknolojilerin gazetecilik alanında kullanımı da yeni gazetecilik türlerinin gelişmesinde etkili olmaktadır. Bu makalenin amacı, henüz tanımı ve sınırları net olmayan bu alanın genel özelliklerini, çerçevesini, diğer gazetecilik alanlarıyla benzeyen ve farklılaşan yanlarını uygulamadaki yeni örnekler üzerinden anlamaya ve açıklamaya çalışmaktır. Bu çerçevede öncelikle kent gazeteciliğini ortaya çıkaran faktörler ele alınmakta, daha sonra da örnek olarak seçilen *The Guardian Cities* gazetesinin bir yayını olan *Cities* üzerinden kent gazeteciliğinin kapsamı ve temel nitelikleri incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentleşme, Küreselleşme, Gazetecilik, Kent Gazeteciliği.

• • • • •

Makale geliş tarihi: 15.06.2021 ■ Makale kabul tarihi: 12.10.2021

<http://ilefdergisi.ankara.edu.tr>

ilef dergisi ■ © 2022 ■ 9(1) ■ bahar/spring: 57-84

Araştırma Makalesi DOI: 10.24955/ilef.1011463

Local to Global *Urban Journalism and* The Guardian Cities *Example*

Özgün Dinçer

Ankara University, Communications Faculty

<https://orcid.org/0000-0001-6881-5247>

odincer@media.ankara.edu.tr

Abstract

In recent years, examples of a new field called urban journalism have started to appear on various websites. This field, which is different from local and community journalism, is still developing so its definition and scope are not clear. The global dimension of urbanization and the problems it raises play an important role in the emergence of this field. In addition, the use of digital technologies in the field of journalism has important effects on the development of new types of journalism. The aim of this article is to try to understand and explain the general framework and basic features of urban journalism, which has not yet been sufficiently discussed in academic literature. In this framework, the scope and basic characteristics of urban journalism are examined through the example of Cities, a publication of The Guardian newspaper.

Keywords: City, Urban, Urbanization, Journalism, Urban Journalism

• • • • •

Received: 15.06.2021 ■ Accepted: 12.10.2021

<http://ilefdergisi.ankara.edu.tr>

ilef dergisi ■ © 2022 ■ 9(1) ■ bahar/spring: 57-84

Research Article DOI: 10.24955/ilef.1011463

Son yıllarda¹, kent gazeteciliği [*urban journalism*] olarak adlandırılan, yerel gazetecilik² veya yurttaş gazeteciliği³ olarak bilinen türlerden beslenmekle birlikte belirli nitelikleriyle onlardan farklılaşan, bu anlamıyla da yeni olarak nitelendirilebilecek bir alanın çeşitli örnekleri çevrimiçi platformlarda karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada incelenen haliyle kent gazeteciliğinin diğer türlerden farklılaşarak yeni bir alan olarak gelişmesi, tarihsel olarak kentleşmenin geldiği boyut ve ortaya çıkardığı sorunların hem yerel hem de küresel düzeyde daha yoğun bir şekilde tartışılması ile yakından ilişkilidir. Özellikle neoliberal politikalarla hız kazanan kentleşme süreci ve nüfusun kentlerde

•••

- 1 Bu makalenin yazım sürecindeki değerli katkıları ve desteği için Dr. Çağrı Kaderoğlu Bulut'a teşekkür ederim.
- 2 Yerel gazetecilik, İngilizce literatürde genelde *community journalism* ile karşılık bulmaktadır. *Local journalism* ise oldukça seyrek geçmekte, daha çok *local news* biçiminde kullanılmaktadır. Fakat bu gazetecilik alanından çok habere yönelik bir adlandırmadır. Son yıllarda *hyperlocal journalism* kavramına da sıklıkla rastlanmaktadır. *Urban journalism* ise kimi zaman bu türleri adlandırmak için literatürde kullanılmıştır. Fakat çalışmada ele alınan *urban journalism* örnekleri bu türlerden beslenmekle birlikte onlardan bazı noktalarda farklılaşmaktadır.
- 3 Yurttaş Gazeteciliği literatürde *citizen journalism*, *civic journalism* ya da *public journalism* olarak geçmektedir.

yoğunlaşması ile ekonomik, toplumsal ve ekolojik sorunların artması, kente ve kentleşmeye dair meseleleri yerel ve küresel düzeyde merkezi hale getirmiştir. Bu gelişmelere ek olarak, dijital teknolojilerin yaygınlaşması ile gazetecilik pratiklerinde de kimi değişimler yaşanmış, bu süreçte yeni gazetecilik türleri ve pratikleri de gelişmiştir. Yeni teknolojilerin sunduğu bu imkânlar, kent gazeteciliğinin bu yeni tür ve pratiklerden beslenerek gelişmesine zemin hazırlamıştır. Bu çerçevede ortaya çıkan ve yeni gelişmekte olan kent gazeteciliğinin Avrupa, Amerika ve Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere çeşitli ülkelerde çoğunlukla internet üzerinden yayın yapan örneklerine rastlamak mümkündür. Ayrıca kent gazeteciliği ile ilişkili sayılabilecek, kent ve kentleşme ile ilgili konuları ele alan, veri sağlayan, kaynak sunan, alanla ilgilenen kent yurttaşlarının ve çeşitli grupların ortak bir ağ kurmak amacıyla oluşturdukları çeşitli platformlar da bulunmaktadır. Bunlar arasında *Next City*, *City Lab*, *City Metric*, *Curbed*, *Place*, *Citiscopes* ve *Citistates* gibi örnekler sayılabilmektedir. Latin Amerika ülkelerinde ise *La Ciudad Comunicada*, *El Pais - Planeta Futuro* ve *Seres Urbanos* gibi girişimler öne çıkmaktadır.⁴

Çalışmada kapsamında ele alınan ve *The Guardian* gazetesinin bir yayını olan *Cities*, kent gazeteciliğinin öne çıkan örneklerden biri olmuştur. Bu çalışma açısından ise içeriğinin zenginliği ve kent gazeteciliği alanındaki diğer yayınlara oranla daha gelişkin sayılabilecek bir örneği sunması nedeniyle tercih edilmiştir. Yapılan literatür taramasında⁵ kimi çalışmaların, aslında yerel gazetecilik veya topluluk gazeteciliği olarak değerlendirilebilecek örneklerin kent gazeteciliği olarak adlandırdığı görülmektedir. Bu makaledeki örnekler çerçevesinde ele alınan haliyle kent gazeteciliğine ilişkin kaynaklar ise literatürde oldukça sınırlıdır. Bu nedenle çalışma öncelikli olarak kent gazeteciliğinin temel niteliklerini inceleyerek genel bir çerçevesini çizmeyi hedeflemektedir.

Bu doğrultuda, çalışmanın ilk bölümünde kent gazeteciliği olarak adlandırılan alanın örneklerinin gelişmesinde rol oynayan koşullar incelenecek ve bu kapsamda tarihsel ve toplumsal gelişmeler çerçevesinde kentlerin hem yerel hem küresel düzeyde önem kazanması ve dijital teknolojilerin gazetecilik açısından etkileri genel kapsamıyla ele alınacaktır. İkinci bölümde ise kent gazeteciliğinin çerçevesi, kapsamı, temel özellikleri ve diğer gazetecilik alanları ile benzerlikleri ve farklılıkları incelenecektir. Kent gazeteciliğinin mev-

•••

4 Bu örneklerin bir kısmı maddi nedenlerle yayınına devam edememektedir, bir kısmı da yine maddi nedenlerle yayın içeriğini değiştirmiştir.

5 Google Scholar ve Web of Science veri tabanlarında İngilizce ve Türkçe dillerinde “urban journalism” ve “kent gazeteciliği” anahtar kelimeleri ile arama yapılmıştır.

cut örnekleri ve alandaki tartışmalar sınırlı olduğundan tanımı ve kapsamı henüz net değildir. Bu nedenle, alandaki farklı aktörlerin görüşlerinden de yararlanılacak ve diğer gazetecilik alanları ile ilişkisi içinde bir çerçeve çizilmeye çalışılacaktır. Son bölümde ise *The Guardian Cities* örneği bu bağlamda incelenecektir. Çalışmada betimsel analiz yöntemi tercih edilmiştir. Betimsel analiz, alan araştırmasına ilişkin verilerin belirli temalar altında tanımlanması ve ilgili çerçeve ekseninde bulguların özetlenmesine ve yorumlanmasına belirli temalar altında tanımlanması ve ilgili çerçeve ekseninde bulguların özetlenmesine ve yorumlanmasına, böylece incelenen alanın genel bir çerçevesini sunulmasına dayalı bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). Bu yöntemin tercih edilmesi, çalışmada temel olarak akademik hakkında literatürde yeterli tartışma bulunmayan kent gazeteciliğinin genel bir çerçevesini çizilmesinin hedeflenmesiyle ilişkilidir.

Kent gazeteciliğini ortaya çıkaran faktörler, aynı zamanda kent gazeteciliğinin genel çerçevesini çizerek temel niteliklerini de belirlediğinden, çalışmada da bu gelişmeler, bu kapsamda ele alınmaktadır. Bir yandan kentleşme, küreselleşme ve neoliberal politikalar ile ortaya çıkan sorunlar ve yeni tartışmalar, diğer yandan dijital teknolojilerin gazetecilik alanında ortaya çıkardığı dönüşümler kent gazeteciliğinin çerçevesini belirlemekte, bu alandaki haberlerin konularını, içeriklerini, dilini ve ayrıca haber üretim sürecinde kullanılan teknikleri etkilemektedir. Bu doğrultuda kent gazeteciliğinin gelişmiş bir örneğini sunan *Cities*, haber konuları, konuların ele alınma şekli, teknik ve biçimsel özellikler ekseninde ve ilk bölümdeki tartışmalar çerçevesinde incelenecektir.

Kent Gazeteciliğinin Gelişiminde Etkili Olan Faktörler

Kent, Kentleşme ve Sorunları

21. yüzyılda kente ve kentleşmeye ilişkin sorunların ekonomik ve toplumsal ağırlığı, kent gazeteciliğinin gelişmesini ortaya çıkaran nedenlerin başında gelmektedir. Kentler, toplumsal yaşamın dönüm noktalarından biri olarak insanlık tarihinde önemli bir yere sahiptir. Geniş insan topluluklarının bir arada olduğu yerler olarak kentler insan etkileşiminin, bilginin üretimi ve yayılımının yoğunlaştığı alanlardır. Nüfusun kentlerde yoğunlaşması kentleri sosyal yaşamın önemli bir bileşeni haline getirirken ekonomik etkinliğin kentlerde yoğunlaşması ise kentleri ekonominin ana unsurlarından biri haline getirmiştir. 20. yüzyıl ortalarından itibaren hızlanan kentleşme süreci, 21. yüzyıla geldiğimizde ise yeni bir boyut alarak küresel düzeyde merkezi bir önem kazanmıştır.

Ekonomik, politik ve toplumsal boyutlarıyla kentleşme, yaklaşık 1950'lerden sonra hızlanmış⁶ (Davis 1965,41), 1980'lerden itibaren kentler hem yerel hem ulusal hem de küresel boyutta merkezi bir konum elde etmiştir. Birikim krizine bir çözüm olarak uygulanmaya başlanan politikalar doğrultusunda hizmet sektörünün devletten özel sermayenin faaliyet alanına geçmesi ile kentler bu hizmet alanlarının yoğunlaştığı bölgeler olarak önem kazanmıştır. Neoliberal politikaların hem kentsel hizmetleri hem kentsel mekânları sermayenin yeniden üretimi ve dağıtım sürecine katmasıyla kentleşme süreci küresel çapta hız kazanmıştır.⁷ Özellikle 1980'lerden itibaren sadece sanayileşmiş ülkelerde değil, bütün ülkelerde hem kentleşme süreci hızlanmış hem de nüfusun kentlerde yoğunlaşması büyük oranda artmış, böylece kentler dünyanın farklı yerlerinde benzer sorunların yoğunlaştığı alanlar olmuştur. Bunun sonucunda kentleşme ve kentlere ilişkin sorunlar yerel olmanın ötesine geçerek küresel bir boyuta ulaşmıştır.

Kentleşme hızının, tarihte hiç olmadığı kadar arttığı ve küresel bir olgu haline geldiği bir dönemde ortaya çıkan sorunlar da küresel bir nitelik kazanmıştır.⁸ Ekonomik büyüme ve hızlı kentleşme, gereğinden fazla üretim, doğal kaynakların aşırı tüketimi⁹, ekolojik döngünün ve bitki örtüsünün bozulması, iklim krizi, atıklar ve kirlilik gibi sorunları ortaya çıkarmaktadır.

•••

- 6 20. yy başında yüzde 10 olan kentleşme hızının (Brenner & Schmid 2014, 733) İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemde giderek ivmelendiğini söylemek mümkündür. Nitekim 1950 ile 1960 yılları arasındaki 10 yıllık dönemde kaydedilen kentleşme hızı, 1950'den önceki 50 yıllık dönemin iki katına ulaşmış; diğer yandan bu dönemde gelişmiş ülkelerin kentlerindeki nüfus artsa da, kent nüfusunun genel nüfusa oranının sabit kaldığı gözlemlenmiştir (Davis 1965). Dolayısıyla hızlı kentleşme ve kentlerdeki nüfus artışı gelişmekte olan ülkelerde bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır.
- 7 Neoliberalizm, kentleşme ve bu olguların ortaya çıkardığı sorunlara yönelik çok geniş bir Marksist literatür bulunmaktadır. Bununla birlikte bir makalenin sınırları içerisinde bu tartışmaları kapsamlı bir şekilde ele almak ne yazık ki mümkün olmadığından çalışmada kent gazeteciliği ile ilişkisi ölçüsünde özetlenmektedir.
- 8 *The UNESCO Courier* adlı yayının 1985 tarihli sayısında yer alan "The World's Urban Explosion" başlıklı bir makalede bu süreç "kentleşmenin evrenselleşmesi" olarak adlandırılmaktadır. Ayrıca bu makaleden yola çıkılarak kentleşmenin ortaya çıkardığı sorunların o dönemlerde de uluslararası düzeyde politik bir gündem olduğunu söylemek mümkündür (UNESCO 1985).
- 9 Sürdürülebilir kalkınma anlayışını eleştirdiği çalışmasında Şahin, "doğal kaynakların aşırı tüketimi" sözüyle ifade edilen yaklaşımla ilgili şu noktaya dikkat çekmektedir: "Doğayı bir kaynak olarak görme düşüncesinin insan merkezci ve ekonomist yanı, onu ekolojist hareketlerin genelde uzak durduğu ve eleştirdiği bir düşünce haline getirmiştir. Ekolojist akımların farklı yönlerden de baksalar sonunda buldukları ortak noktalardan biri, doğayı insanın hizmetindeki bir kaynak havuzuna indirgeyen bu yaklaşıma olan tepkidir" (2004:3). Castro da sürdürülebilir kalkınmada, Adam Smith'in görünmez elinin kapitalist sistem içinde ekonomik büyümeyi ve çevresel sürdürülebilirliği sağlaması gerektiğine işaret etmektedir. Bu ise, çevreyi metalaştırarak elde edilmekte, doğa, mal ve hizmet üreten sermayeye dönüşerek kapitalistlere yeni bir birikim alanı açmaktadır (2004, 218).

Bununla birlikte ekonomik büyümenin hem sonucu hem de aracı olan hızlı kentleşmenin yarattığı sorunlar sadece ekolojik boyutla sınırlı değildir; barınma ve altyapı eksiklikleri, temiz su ve sıhhi hizmetlerin (kanalizasyon, atıklar vs.), yeterince sağlanamaması, göçler, göçmenler ve mültecilerin karşılaştığı sorunlar, ayrımcılık, evsizlik, işsizlik, yoksulluk, güvenlik problemleri, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim, şiddet ve suçlar, toplu ulaşım ve trafik, çocuklar, yaşlılar, kadınlar ve engellilerin sorunları gibi bu sürecin ekonomik ve toplumsal düzeyde ortaya çıkardığı tüm sorunlar küresel düzeyde izlenebilmektedir. Bu sorunların ulaştığı boyut, kentleşmenin bu şekilde ve bu hızda sürdürülmesinin mümkün olmadığını göstermiştir.

Kentleri küresel düzeyde merkezi konuma taşıyan gelişmelerden bir diğeri de, dünya genelinde kentlerde yaşayan nüfusun artması, diğer bir deyişle dünya nüfusunun çoğunluğunun kent vatandaşı olmasıdır. 2008 yılında, Birleşmiş Milletler (BM) tarihte ilk defa dünya nüfusunun yarısından fazlasının kentlerde yaşamaya başladığını açıklamıştır. Nüfus artışına ek olarak hem ulusal düzeyde kırdan kente yaşanan göçler hem de uluslararası alandaki göçmen hareketliliği de kentlerdeki nüfus değişiminin önemli bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Bu gelişmelerle birlikte 2020 yılı itibarıyla, küresel nüfusun 4 milyardan fazlasının şehirlerde yaşadığını ve 2050 yılında dünya nüfusunun üçte ikisinden fazlasının kentsel alanlarda yaşamasının beklendiği ifade edilmektedir (UNFPA 2007, 16). Bu nüfus artışını karşılayacak şekilde ya kentlerin sayısı artmakta ya da mevcut kentler büyümekte (Henderson 2002, 94), dolayısıyla sorunlar da bu duruma koşut olarak artmaktadır. Bu gelişmeler sosyal, sınıfsal, kültürel, etnik ayrımcılıklar, dışlanma, kentsel hizmetlere erişimde eşitsizlik, sosyal ve ekonomik haklara erişim eksikliği gibi sorunları ortaya çıkarmaktadır. Nüfusun çoğunluğunun kentlerde yaşaması, kaynakların, hizmetlerin ve çeşitli hakların çoğunluk için kent düzeyinde ulaşılabilir olması sonucunu doğurmakta, aynı ülke içinde farklı kentlerde veya aynı kent içinde dahi aynı hak ve hizmetlere erişimde farklılık yaşandığı görülmektedir.

21. yüzyıl başında kaydedilen bu gelişmeler, kentleri ekonomik ve toplumsal açıdan önemli hale getirmiş, küresel düzeyde ekonomik ve toplumsal sorunların ve politika oluşturma süreçlerinin merkezine koymuştur. Bu kapsamda çeşitli uluslararası platformlarda, ortaya çıkan sorunlara çözüm bulmak amacıyla sürdürülebilir kentleşme başlığı çerçevesinde bir dizi tartışma ve etkinlik yürütülmektedir. Sürdürülen bu tartışmalarda¹⁰ kentlerin

10 Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler, UNESCO (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü), UN-HABITAT (Birleşmiş Millet İnsani Yerleşimleri Programı), UCLG (Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler) gibi çeşitli örgütler altında bu kapsamda yürütülen çok sayıda etkinlik ve rapor bulunmaktadır.

sorunlarının, sadece yerel düzeydeki bir altyapı, planlama ya da yönetim sorunu olarak ele alınmadığı görülmektedir. Sürdürülebilir kentleşmeye ilişkin tartışmalar¹¹ ekolojik sorunlar, barınma, sağlık, eğitim, ayrımcılık ve yoksulluk gibi çok çeşitli konu başlıklarını kapsamaktadır. Ayrıca bu tartışmalarda demokratik kent yaşamı, temsiliyet, katılım ve şeffaflık gibi unsurların önemi de vurgulanmaktadır. Kentlerin hem ekonomik hem de sosyal anlamda ön plana çıkması, kentle ilgili sorunlara yönelik toplumsal bir ilgiyi de doğurmuştur. Bu durum özellikle 1990'lardan itibaren çeşitli şekillerde ortaya çıkan kentsel hareketlerde de izlenebilmektedir.

Tüm bu gelişmeler ve bu kapsamda sürdürülen tartışmalar kent gazeteciliğinin bir alan olarak ortaya çıkmasının temelinde yatmakta ve aynı zamanda çerçevesini de çizmektedir. Kent gazeteciliği ile ilgili çeşitli web sitelerinde, kent ve kentleşme ile ilgili sorunların ele alınma şeklinin genellikle sürdürülebilir kentleşme ile ilgili uluslararası alanda yürütülen bu tartışma başlıkları çerçevesinde gerçekleştiği görülebilir. Ayrıca bu tartışmalarda medyanın toplumsal işlevine yönelik geleneksel yaklaşım çerçevesinde, siyasal katılım ve kamusal tartışma ortamının oluşmasında medya önemli bir araç olarak değerlendirilmektedir. Daha insani, çevresel, eşitlikçi ve adaletli politikaların oluşturulabilmesi ve uygulamaların gerçekleştirilebilmesi için kamuoyu baskısına ihtiyaç duyulmakta, bu çerçevede medyaya önemli bir rol düştüğü kabul edilmektedir. Kamu otoriteleri ve alanla ilgili uzman ve profesyoneller dışında daha geniş bir kesimin yerel, ulusal ya da uluslararası alandaki politika oluşturma süreçlerine daha aktif katılması ve bu süreçleri etkileyebilmesi için daha fazla bilgiye sahip olması temel önemde görülmekte ve bu kapsamda medyadan ve gazetecilerden kamusal tartışmanın oluş-

11 Sürdürülebilirlik yaklaşımının kapitalist sisteme ve neoliberal politikalara yönelik eleştirel bir boyut taşıyıp taşımadığı konusu oldukça tartışmalıdır. (Bkz. Castro 2004, Özlüer 2007, Şahin 2004, Bahçeci 2009, Dinçer 2016) Bu tartışmalarda sürdürülebilir kalkınma anlayışındaki ekonomik büyümenin temelde kapitalist ekonomik büyümeden pek farklı olmadığına altı çizilmektedir. Kapitalist gelişmenin, çevresel sürdürülebilirlik ve kültürel çeşitlilik hedeflerini desteklemediği gibi yoksulluğun ortadan kaldırıldığı daha eşitlikçi sosyal kalkınma hedefini de desteklemediği ve bu sürdürülebilirlik ilkelerinin çevredeki topluluklar üzerinde geleneksel kapitalist gelişme ile aynı etkiye sahip olacağı, yani yoksulluğu ve çevresel bozulmayı artıracacağı Marksist eleştiriler arasındadır (Castro 2004, 214, 218). Bununla birlikte özellikle Latin Amerika ve Asya'da gelişmekte olan ülkelerin bu tartışmalara şehir hakkı kavramı ile daha eleştirel bir boyut kattığını gözlemlemek de mümkündür. Bu çalışmanın sınırlarının ve yazarın yabancı dil bilgisinin ötesinde kaldığı için bu ülkelerdeki kent gazeteciliği örnekleri incelenememiştir fakat eğer bu tartışmalardakine benzer bir yaklaşım gazetecilik pratiklerine de yansiyorsa bunun kent gazeteciliği bu açıdan önemli bir açılım sağlayabileceğini söylemek mümkündür.

şabilmesi için meseleleri kamuoyuna erişilir hale getirmeleri ve farkındalık oluşturulmasına katkı sağlamaları beklenmektedir.¹²

Dijitalleşme ve Gazetecilikteki Dönüşüm

Kent gazeteciliğinin gelişiminde rol oynayan faktörlerden bir diğeri de dijital teknolojilerin gazetecilik mesleğinde ortaya çıkardığı değişim ve dönüşümdür. İnternet, mobil araçlar, sosyal medya ve çeşitli mobil uygulamalar ile hayatımızın her alanına giren yeni iletişim teknolojileri hem gazetecilik içinde hem de gazetecilerin pratiklerinde önemli değişimlere yol açmıştır. Haberin üretim süreci hızlanmış, dolaşıma giren haber sayısı artmış, haber içerikleri çeşitlenmiş, haberi kaydetme, paylaşma ve dağıtma yolları ve kapasitesi farklılaşmıştır. Ayrıca haberin sunumunda da farklı yöntemler ve mecralar kullanılmaya başlanmıştır. Haberin ve bilginin dolaşım hızı artmış, anıdalık önem kazanmış, bu da sürekli işleyen bir haber döngüsüne neden olmuştur. Haber, her coğrafyadan erişilebilir hale gelmiştir. Hem gazeteci hem okuyucu dünyanın her yerinden her an haber alabilmektedir.

Bu durum gazetecilere kimi zaman, haber odasını terk etmeden de habere ulaşma olanağı sağlamıştır (Fenton 2010, 559). Herhangi bir zamanda ve coğrafyada, internet üzerinde mevcut olan haberlere ulaşmak veya belirli bir konudaki önceki haberlere erişmek birkaç anahtar sözcükle anında mümkün hale gelmiştir. Geleneksel yayın organlarında olduğu gibi zaman ve yer kısıtlılığının olmaması ve maliyetin düşük olması, haber sayısının artmasına ve çeşitlenmesine, daha kapsamlı ve içerik açısından farklı tekniklerin kullanıldığı habercilik pratiklerinin ortaya çıkmasına olanak vermiştir. Mobil araçlar ve uygulamalarla birlikte sosyal medya mecraları haberin dağıtımında önemli yer oynamaya başlamıştır. Günümüzde sosyal medya ve podcast haberciliğine yönelen gazetecilik pratiklerini de gözlemlemek mümkündür.¹³ Sosyal medya aynı zamanda önemli bir veri kaynağı da oluşturmakta, geniş bir coğrafyadan güncel ve doğrudan bilgi edinmeyi mümkün kılmaktadır.¹⁴ Bu

•••

12 Bu konudaki görüşler için şu adreste yer alan raporlara bakılabilir: <https://habitat3.org/documents-and-archive/media-archive/toolkits/toolkit-for-urban-journalism-academy/>

13 Kıyan ve Törenli (2018)'nin de Twitter örneği üzerinden işaret ettiği gibi sosyal ağ platformlarının "haber medyası platformu" olarak tanımlanabilmesi de mümkündür. Günümüzde okuyucuların büyük çoğunluğu televizyon veya gazetelerden çok mobil ve sosyal medya uygulamalarından haberleri takip etmektedir.

14 Sosyal medya ve mobil uygulamaların kente ilişkin sağladığı verilere dair geniş bir akademik literatür bulunmaktadır. Kent gazeteciliği açısından bu veriler de oldukça önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

teknolojilerle birlikte hem gazeteci önemli bir veri kaynağına ulaşabilmekte, hem de okuyucu artık sadece haberin alıcısı değil üreticisi de olabilmektedir.

Haberin anında ve hızlı üretilmesi gerekliliği, izleyicilerin haber tüketim alışkanlıklarının değişmesi gibi nedenlerle gazetecilik de kendisini bu yeni duruma uyarlamak durumunda kalmıştır.¹⁵ Haberin üretimi ve dağıtımını değiştiren tüm bu süreçler ile birlikte 21. yüzyılda, bu yeni araç ve uygulamaları da içeren daha geniş bir gazetecilik tanımına ihtiyaç olduğu ve profesyonel gazeteciliğin yerinin yeniden tanımlanması gerekliliğinin ortaya çıktığı ifade edilmektedir (Haak vd. 2012). Buna göre, gazetecilik artık sadece günün (ya da haftanın, ayın, bir şehrin, bir ülkenin) haberlerini sunmak değil, dünyada olup bitenleri bir bağlam içinde anlayıp açıklamak, insanların ilişki kurabileceği, paylaşabileceği anlamlı hikâyeler anlatmak ve bunları erişilebilir hale getirmektir (Haak vd. 2012). Ayrıca hikâyenin hangi medya formatında izleyiciye daha iyi iletilebileceği, diğer hikâyeler, arşivler, kaynaklar vb. arasında ilişki kurma (hipermetinsellik) gibi unsurlar da bugün gazetecilerin ilgilenmesi gereken unsurlar arasındadır (Deuze 2003, 206).¹⁶

Bu gelişmeler kent gazeteciliğinin gelişimi için üç açıdan önemlidir. Öncelikle internet teknolojisi sayesinde habere erişimin zaman ve mekân sınırlılığının büyük ölçüde aşılması, farklı coğrafyalardaki habere hem gazetecinin hem okuyucunun ulaşabilmesi, haber konularının yerelden küresele geniş bir içeriği kapsamasını mümkün kılmıştır ki bu yerel gazetecilik ile kent gazeteciliği arasındaki, sonraki bölümde de değinilecek olan temel farklardan birini oluşturmaktadır.

İkinci olarak, zamansal ve coğrafi sınırların genişlemesi dünyanın farklı bölgelerindeki haberlere erişmeyi, o bölgelerde çalışan gazeteciler ve yurttaşlarla işbirliği geliştirmeyi mümkün kılmıştır. Olaya ilişkin bilgiyi veren, doğrulamaya ve düzeltmelere imkân sağlayan, bilgiyi yayan bu ağ içinde her gün daha fazla bilgiye ulaşmak mümkün olmuştur (Beckett ve Mansell 2007). İlginç bir konunun, hikâyenin ya da örneğin bilgisi çoğu zaman bu şekilde sağlanabilmektedir. Dijitalleşme ile birlikte, haberin artık sadece kurumsal yapısı içindeki gazetecilik pratiklerinde değil sosyal medyada vatandaşlar tarafından da üretilebilen bir şey haline geldiğini söyleyen ve bu durumu

•••

15 Gazetecilik ve gazetecilerin dönüşümüne ilişkin bir araştırma için bkz: Bulut (2019)

16 Her ne kadar bu süreçte gazetecilerden yeni dijital teknolojileri etkili bir şekilde kullanabilme becerisine sahip olmaları da beklenmekteyse de Demir ve Bulut (2020, 2018)'un da işaret ettiği gibi gazetecilik mesleği teknik becerilere indirgenerek tanımlanmamalıdır.

medyada üretimin ve tüketimin yakınsaması olarak tanımlayan Deuze' a göre yurttaş, haberin sadece kaynağı olmasının dışında fikir, yorum ve analizleriyle haberin ortak yaratıcısıdır da aynı zamanda (2010, 267). Kent gazeteciliği açısından bu durum, kente ilişkin sorunların küresel düzeyde farklı ülke veya bölgelerden seçilen haberler ile tartışılabilmesine olanak sağlaması açısından önemlidir.

Üçüncü olarak yeni teknolojilerin getirdiği değişimler ile birlikte yavaş gazetecilik, sarmal gazetecilik, çözüm gazeteciliği, yurttaş gazeteciliği, etki-leşimli gazetecilik, katılımcı gazetecilik, sırt çantası gazeteciliği, hiperyerel gazetecilik gibi farklı haber biçimleri de gelişmiştir. Kendisi de yeni bir alan olan kent gazeteciliği bu alanlardan etkilenmiş ve beslenmiştir.

Kent Gazeteciliği ve *Cities* Örneği

Kent Gazeteciliğinin Çerçevesi ve Temel Nitelikleri

Kent ile gazetecilik birbirleri ile her zaman ilişki içinde olmuştur ve hatta gazeteciliğin bir kent pratiği olduğu da ifade edilmektedir (Rodgers 2021:66). Kentte ve kimi zaman daha küçük yerleşim birimlerinde yaşayan insanları ilgilendiren konuların ele alındığı yerel veya topluluk gazeteciliği olarak bilinen türler bu alanın öncüleridir. Ayrıca yurttaş gazeteciliği ve günümüzde hiperyerel gazetecilik olarak adlandırılan türler de gazetecilik ile kent ve kent yaşamı arasında bağ kurmakta, bu anlamıyla da kent gazeteciliğinin belli bir şeklini oluşturmaktadır. Bununla birlikte, daha önce de ifade edildiği gibi kent gazeteciliği bu türlerden tamamen ayrışmasa ve bu türlerden beslense de aynı zamanda bazı açılardan farklılık da taşımaktadır.

Kent gazeteciliği, belirli bir kent veya bölgeye ilişkin meselelerin, altyapı ya da yerel yönetim sorunu olarak gündeme alınmasından daha fazlasıdır. Bu alanda, kente ve kent yaşamına dair problemler, kentleşmenin ortaya çıkardığı ve küresel düzeyde mevcut olan ekonomik, ekolojik ve sosyal sorunların bir parçası olarak ele alınmaktadır. Sorunlar çevre, barınma, altyapı, toplu ulaşım, yoksulluk ve benzeri temalar etrafında ortaklaşmakta ve küresel düzeyde izlenebilmektedir. Küresel düzeyde yaşanan bu problemlerin farklı ülkeler ve kentlerdeki örnekleri, sadece belirli bir bölgeye ait bir sorun değil, kentleşme sürecinin tüm dünyada yarattığı ortak sonuçlardır. Bu yaklaşım aynı zamanda, kent gazeteciliğinin yerel veya topluluk gazeteciliğinden farkını da oluşturmaktadır.

Yerel veya topluluk gazeteciliğinde, genelde belirli sınırları olan coğrafi bölge ve burada yaşayan insanları ilgilendiren meseleler ele alınırken, kent

gazeteciliğinde ise haber konuları da hedef kitle de tek bir kent, bölge ve burada yaşayanlar ile sınırlı kalmaz. Kent gazeteciliği yapan bir gazeteci dünyanın herhangi yerinden seçtiği bir hikâyeyi, kentleşme ve etkilerine dair bir sorun olarak ele alabilmekte ve küresel düzeyde kent ve kentleşme ile ilgili konulara ilgi duyan herkese hitap etmektedir. Yerel bir konu, küresel düzeyde görülen sorunların bir örneği olarak ele alınabilirken, küresel düzeyde sürmekte olan problemlerin yerel düzeydeki durum veya sonuçları da sorunun somut örnekleri olarak incelenebilmektedir. Böylece farklı coğrafyalardaki benzer sorunların kent ve insan yaşamına etkisi hem yerel hem küresel boyutta tartışılabilmektedir.

Kent gazeteciliği, özellikle alınan belirli karar ve uygulamaların, daha geniş bağlamdaki neden, sonuç ve etkilerine değinerek bu karar ve uygulamaların hem yaşadığımız çevreyi hem de toplumsal ve bireysel yaşamlarımızı nasıl etkilediğini ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu süreçte dünyanın çeşitli kentlerinden, çözüm olabilecek fikir ve uygulamaları da habere dâhil etmekte ve bu açıdan çözüm gazeteciliğinden de beslenmektedir. Çözüm gazeteciliği, sorun temelli ana akım habercilikten farklı olarak, çare sunabilecek, yol gösterici olabileceği düşünülen olumlu unsurların da habere katılması (McIntyre 2019) ve yerleşik sorunlara yanıtlar hakkında haber yapılması (Curry vd. 2014) şeklinde tanımlanmaktadır. Farklı ülkelerin kentlerindeki çözüm örneklerinin, uygulamalarının incelendiği, bazen uygulama şansı bulamasa da uzmanların fikirlerini içeren yaklaşımlara kent gazeteciliği örneklerinde yer verildiği görülmektedir. Bu örneklerde, var olan uygulamaların dışında başka bir yaşam tarzının, başka olanakların varlığı, talepler, itirazlar ve girişimler gösterilmekte; bu şekilde küresel düzeyde hem sorunlara hem çözüm önerilerine yer verme çabası bulunmaktadır.

Kent gazeteciliğinde, kente ilişkin konuların daha geniş ve derinlikli şekilde ele alınması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu tarz bir gazetecilikte amaç haberleri sadece sunmak değil, belirli bir bağlam içinde anlamak ve açıklamaktır (Haak vd. 2012). Bu alanda yayın yapan siteler incelendiğinde, günlük ya da haftalık gibi belirli bir zaman dilimindeki bir olayın veya 'yeni' olanın bilgisinin hızlıca verilmesi kaygısından öte, belirli bir konunun geniş bir şekilde ve derinlemesine ele alındığını görmekteyiz. Le Masurier (2015) yavaş gazetecilikten bahsederken, gazetecilik ve habercilik kavramlarının günümüzde birbirinin yerine kullanıldığını; fakat gazeteciliğin sadece günün olaylarını veya haberleri {- [news] vermek değil yeni [new] olan kadar eskiyi [old] de vermek olduğunu söylemektedir. Bu haliyle kent gazeteciliği-

nin, yavaş gazetecilik pratiği içerisinde çalıştığını söylemek mümkündür. Nitekim kent gazeteciliğinde de Le Masurier (2015)'in yavaş gazetecilik tanımında belirttiği gibi, sansasyonellikten kaçınarak, daha derin bir araştırma süreci ve daha geniş bilgi ağı ile okuyucuları kaynak doküman ve belgelere, arka plan araştırmalarına ve ilgili diğer hikâyelere yönlendiren bağlantıları da kurmaya çalışan bir habercilik pratiği yapılmaya çalışılmaktadır. Makaleler, röportajlar, araştırmalar ve sonuçları, dünyanın farklı yerlerinden farklı örnek ve uygulamaların belirli bir sorun etrafında tartışılması ve kimi zaman multimedya barındıran bir içerik ile desteklenmesi (Greenberg 2007, 2012) açılarından kent gazeteciliğinde de yavaş gazetecilik pratiklerinin uygulandığı görülmektedir.

Kent gazeteciliği, özellikle alandaki yeni uygulama ve girişimlerle gelişerek farklılaştığından, bu alandaki aktörler de alanın çerçevesinin çizilerek niteliklerinin belirlenmesinde belirli bir rol oynamaktadır. Özellikle *UN-HABITAT*¹⁷, kent gazeteciliği alanına gösterdiği ilgi ve bu kapsamda düzenlediği atölyeler ile alanda aktif rol oynayan aktörlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Farklı ülkelerde düzenlenen kent gazeteciliği atölyeleri kapsamında kent ve kentleşme ile ilgili süreçlere ilgi duyan medya çalışanlarına ve gazetecilere, alandaki çeşitli veri ve araçlardan daha etkili faydalanmalarını sağlayacak eğitimler verilmektedir. Bu girişimin amacı *UN-HABITAT*'ın "Yeni Kent Gündemi"¹⁸ olarak adlandırdığı program için gazetecilerden oluşan bir ağ kurmak ve medya çalışanlarının bu programa aktif ve bilinçli desteklerini sağlamak olarak tanımlanmaktadır. Bu doğrultuda kentsel veri ve göstergeleri toplamak ve incelemek konusunda medya çalışanlarına teknik uzmanlık sağlayarak, kentsel gelişmeye dair konuları profesyonellerin, araştırmacıların ve kamu otoritelerinin ötesinde genel halk için açık ve erişilebilir kılmak bu eğitim programının hedeflerini oluşturmaktadır.¹⁹

•••

17 Birleşmiş Milletler çatısı altında kurulmuş olan Birleşmiş Milletler İnsani Yerleşimler ve Sürdürülebilir Kent Gelişimi Programıdır.

18 İngilizce dilinde *New Urban Agenda* olarak geçen bildirge 2016'da Quito'da düzenlenen Habitat III'te kabul edilmiştir. Kentsel alanların planlanması, inşası, geliştirilmesi, yönetimi ve iyileştirilmesi için standartlar ve ilkeler ortaya koymaktadır. Yeni Kentsel Gündem, sürdürülebilir kentleşme ile iş yaratma, geçim kaynakları fırsatları ve iyileştirilmiş yaşam kalitesi arasındaki bağlantılara dikkat çekiyor ve tüm bu sektörlerin her kentsel gelişim veya yenileme politikası ve stratejisine dahil edilmesinde ısrar ediyor. Bkz: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda/>. Türkçesi için bkz: <https://habitat.csb.gov.tr/yeni-kentsel-gundem-new-urban-agenda-i-5733>

19 Bu konudaki belgeler için bkz. <https://habitat3.org/engagement/urban-journalism-academy/>

Gerek bu amaçlarda gerekse sürdürülebilir kentleşmeyle ilgili tartışmalarda vurgulandığı üzere, kentte yaşayanların kendi yaşamlarını doğrudan etkileyecek olan meselelerde bilgi sahibi olması, alınan kararların veya gerçekleştirilen uygulamaların kendi hayatlarını nasıl etkilediğine ilişkin farkındalık oluşturulması ve böylece politika oluşturma süreçlerine kentlilerin katılımının sağlanmasında gazetecilere önemli bir rol düştüğü kabul edilmektedir.²⁰ Bu çerçevede gazetecilerden beklenen kent yönetimleri ya da profesyonellerin verdiği bilgileri aktararak, okuyucuları sadece yerel karar ve uygulamalardan haberdar etmeleri değildir. Kent gazeteciliği, kentlilerin yaşam kalitelerini etkileyen kentsel süreçlerin sadece anlaşılabilir bir dille aktarılmasının ötesinde kentleşme sorunlarının küresel tartışmalar çerçevesinde ele alınması ve farkındalık yaratacak şekilde anlatılmasıdır.

UN-HABITAT kapsamında gerçekleştirilen atölyelerde eğitim veren ve kendisi de kent gazeteciliği yapan Simone d'Antonio kent gazeteciliğini, kentleşmenin insanların gündelik hayatını nasıl etkilediğinin betimlenmesi, anlatılması olarak tanımlamaktadır (Citizenslab 2017). Bu açıdan kent gazeteciliğinde, neyin haber olarak seçildiğinin yanında onun nasıl anlatıldığı meselesi de önem kazanmaktadır. Olaylardan çok insan hikayelerine dayalı bir habercilik anlayışının kent gazeteciliği örneklerinde önemli bir ağırlığa sahip olduğunu söylemek mümkündür. Hikâye anlatıcılığı, makro düzey kararların mikro düzeyde insanların günlük yaşamları üzerindeki etkisini anlatmaya izin verdiği için iletişim sürecinde önemli görülmektedir (Perez Bobadilla 2018). Bu nedenle insanı temel alan karar ve uygulamaların insanların hayatlarını neden ve nasıl etkilediğini açıkça gösterecek şekilde haberlerin yapılması önem kazanmaktadır. *Cities* editörlerinden Chris Michael, yayınlarında kentleşme süreçlerinin, insanların hayatlarını nasıl değiştirdiğine dair hikâyeleri yine onların sözleri ile anlatma çabası içinde olduklarını ifade etmiştir (Michael 2019). Benzer bir şekilde Kolombiyalı kent gazetecisi Cortés de, insan odaklı hikâye anlatımına vurgu yaparak kent gazeteciliğinin şehirde yaşayan insanların hikâyelerine görünürlük kazandırması gerektiğini söylemektedir (Ochoa 2017). Şehirleri daha yaşanabilir kılmak, kentsel süreçleri ve dinamikleri anlamak, böylece kentlilerin daha güçlü olması için sadece bilginin sağlanması yeterli olmamakta, onların hayatına değen noktaları ön plana çıkaracak bir dilin benimsenmesi de önem kazanmaktadır.

•••

20 Bkz. <https://habitat3.org/documents-and-archive/media-archive/toolkits/toolkit-for-urban-journalism-academy/>

Bu çerçevede kent gazeteciliğinin genel olarak kentleşme ile ilgili sorunları küresel düzeyde ele alan, olaylara değil neden ve sonuçlarıyla sürece odaklanan, çözüm olanaklarını da araştıran ve kenti ve sorunları insan eksenli bir bakış açısıyla hikâyeleştiren bir gazetecilik anlayışına sahip olduğunu söylemek mümkündür. Sonraki bölümde ele alınacak olan *The Guardian Cities* örneği, kent gazeteciliğinin bu kapsamda gelişkin bir örneğini oluşturmaktadır.

***The Guardian Cities* Örneği**

***Cities*: Genel Özellikler**

The Guardian Cities, *The Guardian*'ın Rockefeller Vakfı'nın desteği ile 2014 yılından 2020 yılına kadar çevrimiçi olarak sürdürdüğü ayrı bir yayındır.²¹ Bu 6 yıllık süreçte *Cities*, sadece kent gazeteciliği olarak tanımlanacak türde haberlerin ve içeriklerin yayınlandığı bir platform olmuştur. *The Guardian* gazetesinin ünü ve yayın dilinin İngilizce olması, farklı coğrafyalardan okuyuculara ulaşmasını ve aynı zamanda kent gazeteciliğinin en bilinen örneklerinden biri olmasını sağlamıştır. Okuyucu kitlesi içinde, hem genel olarak *The Guardian* okuyucuları hem de kent meselesi ile ilgilenen uzmanlar, mimarlar, planlamacılar, akademisyenler, öğrenciler, aktivistler gibi kentlerin nasıl değiştiği ile yakından ilgilenen kesimler sayılmaktadır (Urbact 2019).

Cities'de, 27 Ocak 2014 tarihinde yayınlanan ve yayın hayatına başladığını duyurduğu yazıda gazetenin amacı, kente ait çeşitli temaların ve kent yaşamının kalitesini iyileştirebilecek gelişmelerin ve fikirlerin tartışılması olarak tanımlanmaktadır. Bu yazıda ayrıca, okuyuculara tartışmalara kendi şehirlerinden örneklerle katılmaları yönünde bir çağrı da yapılmıştır (Herd 2014). 6 yıllık yayın sürecinde, haber dosyalarının yanı sıra, fotoğraf, video, illüstrasyon ve röportajlar gibi çok farklı tekniğin kullanıldığı içerikler ve belirli temalar altında yazı serileri hazırlanmıştır. İçerikte, her ne kadar *freelance* muhabirler veya alan uzmanlarından gelen kimi yazı, fotoğraf ve illüstrasyonlara yer verildiği görülmekte ise de, *Cities* genel olarak kendi yayın ekibi ve muhabirleri ile çalışmıştır. Gazetenin editörü Chris Michael kendisiyle yapılan bir röportajda bu durumu, okuyuculardan gelen içeriklere tamamen kapalı olmasalar da gazetecilik ilkelerini önemsediklerini ifade ederek açıklamıştır (Urbact 2019). Bu açıdan ağırlıklı olarak profesyonel gazetecilik anlayışı ile yürütülmüş bir yayın olmakla birlikte haber içeriklerinde yurtaşların görüşlerine sıkça yer verildiği görülmektedir. Örneğin “Yürümenin

•••

21 Web sitesine şu adresten ulaşılabilir: <https://www.theguardian.com/cities>

itibarını geri getirelim: şehirde yürümek” (bkz Hunt vd. 2018) başlıklı yazıda, yazarlar arasında *The Guardian* okuyucuları da sayılmıştır. Kentleşme ve kent yaşamına dair ilk bölümde değinilen ekonomik, sosyal, kültürel ve ekolojik sorunlar ve sürdürülebilir kentleşme tartışmaları *Cities*'in haber konularının genel çerçevesini oluşturmaktadır. Temel mesele kentleşme ve kent hayatı olmakla birlikte sosyal politikalar, çevresel sorunlar, kültürel meseleler ve hatta savaş gibi insanların hayatını doğrudan etkileyen, kent yaşamının niteliğini belirleyen her konu tüm boyutları ile birlikte ele alınmaktadır. Bu çerçevede kentlerin nasıl değiştiğine, olumlu ve olumsuz gelişmelerin küresel çaptaki örneklerine yer verilmekte ve konular mutlaka sıradan insanların hayatlarına değdiği çerçevede ele alınmaya çalışılmaktadır. Bu nedenle haberlerde sık sık sıradan insanlarla yapılan röportajlara veya bu insanların hayat hikâyeleriyle iç içe geçmiş bir haber diline rastlamak mümkündür. Bu şekilde kente ilişkin meseleler ile sıradan insanların gündelik hayatlarının nasıl ilişkili olduğunu gösterilmektedir. *Cities*'in kullandığı farklı teknikler hikâye anlatıcılığı ile bir araya geldiğinde geniş bir kesime hitap edebilecek ve oldukça ilgi çekici içeriklerle karşılaşmaktadır.

***Cities* İçeriği ve Haber Konuları**

Cities'in içeriğindeki haberler, röportajlar ve diğer yazılar, kent ve kent yaşamının küreselleşen dünyada ortaklaşan sorunları çerçevesindeki konular etrafında şekillenmektedir. Farklı içerikler farklı bölümler altında ele alınmakta, bölümleri kimi zaman kente ilişkin temalar kimi zaman da içeriğin oluşturulmasında kullanılan teknik belirlemektedir. Her bölüm içinde, o bölümün başlığına uygun şekilde farklı içerikler farklı tekniklerle sunulmaktadır.

Cities'in ana sayfası, Şehirler [*Cities*], Durum [*The Case For...*], Derinlemesine Serisi [*In Depth Series*] Resimli Şehir [*Illustrated City*], Filmler [*Films*], Boş Kapı [*The Empty Doorway*], Hareket Halindeki Şehirler [*Cities in Motion*]), Sözde Kamusal Alan [*Pseudo-Public Space*] ve Canlı Haftalar [*Live Weeks*] adlı bölümlerden oluşmaktadır. Her bölümde, o bölümün son haberlerin görselinden ve haberin tam metnine yönlendiren linki içeren başlığından oluşan pencereler bulunmaktadır.

“Şehirler” [*Cities*] isimli ilk bölüm içinde son yapılan haberlerden öne çıkanlar yer almaktadır. Ayrıca, 13 Ocak 2020'deki veda yazısından sonraki tarihlerde, *The Guardian* içinde yapılmış olup kentlerle ilgili olması nedeniyle *Cities*'in sayfasına eklenen haberler de bu kısımda bulunabilmektedir. Bu bölümdeki haberler genel olarak kent ve kentleşme ile ilgili çeşitli konuların belirli bir şehir özelinde ele alınmasından oluşmaktadır. Bununla birlikte

daha önce vurgulandığı gibi, belirli bir şehir özelinde ele alınsa da konular ve sorunlar küresel düzeyde ortak özellikler barındırmaktadır.

“...İçin Durum” [*The Case for...*] isimli ikinci bölümde, şehirlere ilişkin belirli sorunlar, önceki bölümden farklı olarak doğrudan belirli bir şehir örneği üzerinden değil de, genel bir çerçeve içinde ele alınmakta ve çözümleri ile birlikte incelenmektedir. Fakat haberlerde farklı kentlerden alınan verilerle mevcut sorunun boyutlarıyla ilgili bilgi verilmekte ve daha sonra alternatif uygulamalar incelenmektedir. Bu bölümde öne çıkan, “‘Akıllı’ şehirler yerine düşük teknolojili ‘aptal’ şehirler yapmak” (Fleming 2020), “Çocukların ihtiyaçlarına göre şehirler tasarlamak” (Grant 2020), “Kontrolü gerçekten geri almak – şehirlerimizin özelleştirilmesini geri çevirerek” (Hancox 2020) gibi yazı başlıklarına baktığımızda da görüldüğü üzere, dünyadaki metropollerde karşılaşılabilecek olan ortak sorunlar genel bir durum çerçevesinde ele alınmaktadır. Yine başlıklardan da anlaşılacağı üzere, durumlara yönelik olarak uzmanlardan çözüm fikirlerine veya gerçekleştirilmiş alternatif uygulamalara da yazı içinde yer verilmektedir. Örneğin, “Asla başka bir binayı yıkmamak” (Wainwright 2020) başlıklı haberde, kentlerdeki yıkım ve inşaat sürecinin karbondioksit ve hafriyat gibi çevreye verdiği zararlara işaret edildiği mevcut durum incelenmekte ve daha sonra geri dönüşüm yoluyla bu durumun azaltılabilesinin olanaklarına ve örneklerine değinilmektedir.

“Derinlemesine Serisi” [*In Depth Series*] başlıklı üçüncü bölüm, adından da anlaşıldığı üzere ağırlıklı olarak bir konunun derinlemesine ele alındığı yazı dizilerinden oluşmaktadır. Belirli bir konunun farklı boyutları farklı örnekler üzerinden incelenmekte ve böylece belirli bir konuyu derinlemesine ele alan çok sayıda yazıdan oluşan bir dosya hazırlanmış olmaktadır. Öne çıkan dosyalardan örnek verecek olursak, “Beton” (Cities 2019a) isimli dosyada, betonun çevreye ve kente olan yıkıcı etkileri ile ilgili çok sayıda yazı bulunurken, “Bir sonraki 15 Mega-kent” (Cities 2019b) başlığı altında dünya genelinden, özellikle de Asya ülkelerinden, hızlı bir şekilde kentleşmekte olan kentlerle ilgili yazılara; “Bunaltıcı Şehirler” (Cities 2019c) başlığı altında küresel ısınmanın kentlerde yol açtığı aşırı sıcakların oluşturduğu problemler ve bununla baş etme stratejileri geliştirmeye çalışan kimi şehirlerden örneklerin bulunduğu yazılara ulaşmak mümkündür.

Çeşitli kentlerden hikâyelerin, renkli resimler ve görsel içine yerleştirilmiş kısa metinlerle anlatıldığı “Resimli Şehir” [*The Illustrated City*] bölümü ise hem farklı bir tekniğin kullanılması açısından hem de ele aldığı konular açısından oldukça ilginç bir bölüm olma özelliği taşımaktadır. Bu bölümde

çizerler tarafından kentleşmenin veya kent yaşamının bir kesiti, kendi yaşam deneyimleri ya da izlenimleri ile iç içe geçmiş bir şekilde anlatılmaktadır. Dolayısıyla kente dair bir mesele, yine insanların hayatına değdiği bir noktadan anlatılmaktadır. Fakat bu bölümdeki içerikte sadece resimler ve kısa yazılar kullanıldığından bir incelemeden çok hikâyeleştirme şeklinde bir anlatı kullanılmıştır. Ayrıca sayfa sonunda çizer ile ilgili verilen kısa bilgilerden, çizerlerin çoğunlukla *Cities*'in kadrolu çalışanı olmadığını görülmektedir. Bu nedenle de profesyonel bir haber anlatısından ziyade bir kentlinin gözünden anlatılan hikâyelerin ön plana çıktığı farklı bir bölüm özelliği taşımaktadır. Bu bölümde, Glasgow'un kaybolmakta olan bağımsız gazete bayileri (Knight 2019), Los Angeles kentindeki gayrimenkullerin *Scientology* tarikatı ile ilişkisi (Blumenstein 2020), ya da Cambridge'de yıkılmakta olan bir barın hikâyesi (Butler 2019) gibi farklı kentlerden pek dikkat çekmeyen fakat özgün bir niteliği olan konular renkli çizimlerle ve kısa metinlerle anlatılmaktadır.

Darül Es Selam kentinde artan nüfusla birlikte toplu taşıma konusunda yapılan uygulamanın anlatıldığı bölüm ise birçok şehirde uygulanabilecek bir örneği anlatması açısından ilginç bir özellik taşımaktadır. Bu hikâyede (Matumula 2019) kent içinde, bisiklet yollarına benzer şekilde sadece otobüslerin girebildiği ayrı hatların oluşturulması ile kentteki toplu ulaşımın ve trafiğin nasıl değiştiği anlatılmaktadır. Otobüslere tahsis edilmiş bu özel yollarda trafik sıkışıklığı olmadığından, otobüsler trafikteki diğer araçlara oranla çok daha hızlı bir şekilde hareket edebilmektedir. Bu sistem, özellikle işe gidiş geliş saatleri gibi trafiğin yoğun olduğu saatlerde toplu taşıma araçlarını kullanmak zorunda kalan dar gelirli kentliler için önemli bir kolaylık ve rahatlık sağlamıştır. Aynı zamanda, özel araçlara göre çok daha ucuz olması ve trafik sıkışıklığı ve park yeri gibi sorunları da çözmüş olması nedeniyle özel araç sahipleri arasında bile tercih edilmeye başlanmıştır. Böylece özel araç kullanımının azalması ile kent içinde trafik sıkışıklığından çevresel zararlara kadar birçok konuda olumlu yönde gelişme sağlanmasına da katkıda bulunmuştur. Bu hikâyeye ile birçok mega kentteki trafik ve ulaşım sorununa çözüm olabilecek ve çevreye olan zararın da azaltılmasına yarayan bir sistemin nasıl kurulabileceğine ilişkin bir örnek sunulmuş olmaktadır.

"Filmler" [*Films*] adlı bölümde kentleşmeye ilişkin sorunların yine farklı bir teknikle, bu sefer kısa film ile anlatıldığı örnekleri görmekteyiz. Bu bölümde uzunluğu 5 ila 15 dakika arasında değişen, standart bir uzunluğa sahip olmadığı gibi konuları da çeşitlilik gösteren yaklaşık 10 video bulunmaktadır. Bu kısımdaki ayırt edici örneklerden biri "Bölünmüş Şehirler" [*Divided*

Cities] temasına ait beş filminden oluşan dosyadır. “Bölünmüş Şehirler”de ekonomik veya politik nedenlerden dolayı fiziksel olan veya olmayan şekilde bölünmüş beş farklı şehirdeki durum ele alınmaktadır. Örneğin, Lefkoşa’daki bölünmüşlük, sınırın iki ayrı tarafında yaşayan savaş karşıtı Rum ve Türk kökenli iki gencin hikâyesi ile; Memphis’teki bölünmüşlük, aynı şehirde mesafe nedeniyle süpermarkete, dolayısıyla taze yiyeceğe ulaşamayanlar ile ulaşabilenler, dolayısıyla sağlıklı beslenebilenler ile sağlığını kaybedenler arasındaki fark ile; Delhi’de küresel ısınma sonucu ortaya çıkan aşırı sıcaklardan kendini koruyacak imkanlara erişebilecek olanlar ile erişemeyerek hayatını kaybedenler arasındaki fark ile anlatılmaktadır.²² Bu dosya ile, aynı şehirde görünür ya da görünür olmayan sınırlarla bölünmüş ve birbirinden bambaşka hayatlar yaşayan insanlar üzerinden ekonomik, politik ve sosyal sorunların bir şehirde geldiği boyut ve bunun o kentteki insanların yaşamlarını nasıl etkilediği anlatılmaktadır. Böylece kente ilişkin sorunlar temel bazı haklara erişim sorunu olarak ele alınmakta ve sıradan insanların yaşamları üzerinden görünür kılınmaktadır.

“Boş Kapı” [*The Empty Doorway*] isimli bölüm hızlı kentleşme ile birlikte hemen hemen dünyanın her ülkesinde giderek artan bir sorun olan evsizlik meselesine yer vermekte ve bunu her yazıda başka bir evsiz insanın hikâyesi üzerinden anlatmaktadır. Böylece barınma hakkı çerçevesinde konut politikaları tartışılmakta, kentteki insanların erişemediği ekonomik ve sosyal haklar nedeniyle yaşadıkları kayıplar anlatılmaktadır. Yoksulluğun özellikle kentlerde geldiği boyut ve sonuçları da bu kapsamda ele alınmaktadır. Bu bölüm “Proje”, “İnsanlar”, “Problemler” ve “İlerleme” başlıklı dört kısma ayrılmaktadır. Her kısımda, konunun başlıkla ilgili boyutuna değinilmektedir. “Proje”, evsiz insanlar ile ilgili yürütülen projelerle ilgili bir kısımdır. “İnsanlar” kısmında ise sokakta ölen evsiz insanların hikâyeleri anlatılmakta, bu şekilde yaşadıkları sürece görünmez olan bu insanları görünür ve tanıdık kılmaya yönelik bir çaba gösterilmektedir. “Problemler” kısmı evsiz insanların, diğer kentlilerden daha yoğun şekilde yaşadığı problemleri görünür kılmakta ve evsizlik sorununu ele alan yazılardan oluşurken, “İlerleme” kısmında adından anlaşılacağı üzere, kimi zaman şans eseri, kimi zaman bireysel çabaları ile evsizlik durumundan çıkmayı başaramış insanların hikâyeleri anlatılmaktadır.²³

•••

22 İlgili haberler için bkz. *Cities*, 2020.

23 Bkz. *Cities*, t.y.

“Hareket Halindeki Şehirler” [*Cities in Motion*] bölümü, bisiklet başta olmak üzere *uber*dan *scooter*a kentlerdeki ulaşım ile ilgili tüm konuları kapsamaktadır. Konut gibi ulaşım meselesi de genel olarak kentlere ilişkin sorunlar arasında önemli bir yer işgal etmektedir. Özellikle özel araç kullanımının artmasının trafikten çevreye kadar yarattığı birçok sorun uzun zamandır Avrupa ülkelerinin gündemindedir. 1990’lardan bu yana Avrupa’nın farklı kentlerinde, otomobil ya da motorlu araç karşıtı çeşitli gruplar eylemler düzenlemektedir. Konunun bu ağırlığı nedeniyle bu bölüm de evsizlik konusu gibi kendi içinde alt başlıklara ayrılmıştır ve diğer bölümlere göre çok daha fazla sayıda yazı içermektedir. Bölüm “hareket halindeki şehirler” (Cities 2019d), “şehirde bisiklet sürmek” (Cities 2019e) “şehirde yürümek” (Cities 2019f) olmak üzere üç alt bölüme ayrılmıştır. Bisiklet ile ulaşımın kent içinde ölümlere varan tehlikelerinden motorlu araçların yarattığı sorunlara, toplu ulaşım sorunlarından elektrikli *scooter*lara kadar kent içi ulaşım dâhil edilebilecek hemen her konuda yazı hazırlanmıştır. Ayrıca, kent içindeki mobilizasyonun bir şekli olarak yürüme ve yürümenin farklı biçimlerini anlatan yazılar ile kente dair farklı bir bakışa ve deneyime imkân veren pratikler de öne çıkarılmaktadır. Bunlar arasında yerel yürüyüş grupları veya şehri yürüterek yeniden keşfetme ile ilgili çeşitli yazılar da sayılabilir. Örneğin, “Farketme sanatı: Bir şehri farklı şekilde deneyimlemenin beş yolu” (Rob 2019), “Yerel yürüyüş grupları kentsel sorunları çözmeye yardımcı olur mu” (Olga 2018), “Arzu yolları: Şehir planlamacılarına meydan okuyan yasadışı yollar” (Bramley 2018), “‘Her gün farklı bir kişiyi takip ediyorum’: Şehri keşfetmek için yabancıları kullanmak” (Kent 2018) başlıklı yazılar hem kenti deneyimlemenin hem de kente başka bir gözle bakmanın yeni yollarını sunarak kentlileri yaşadıkları kentle daha fazla ilişkilenebilecek teşvik etmektedir.

“Sözde Kamusal Alan” [*Pseudo-public space*] başlıklı bölüm, kamusal alanların özelleştirilmesi veya ticari kullanımlara tahsis edilmesi, kentsel arazi üzerinde kamunun hakları, gözetim, gizlilik gibi kamusal alanın kullanımına ve sınırlamalarına yönelik sorunları gündeme taşımaktadır. Kentsel dönüşüm veya soylulaştırma konuları da yine bu başlık altında ele alınmaktadır. Bir yandan kamusal alandaki kamera ya da yüz tanıma sistemleri gibi kullanımların yol açtığı gözetim ve gizlilik ile ilgili tartışmalar diğer yandan kamusal alanların özelleştirilmesi ile ilgili yazılar temelinde, kamusal mekanlar üzerinde kentlilerin haklarını yeniden tartışmaya açmakta ve giderek daralmakta olan kamusal yaşam üzerindeki kontrolü vurgulamaktadır. Bu bölümde, Stockholm’de Apple’ın bir parkta açmaya çalıştığı mağaza ile ilgili haber (Richard 2018), basit bir mimari düzenleme ile kamusal ve özel alandaki sını-

rın nasıl bulanıklaştırılarak kamusal bir mekânın nasıl özelleştirilebileceğini göstermesi açısından oldukça ilginç bir örnek sunmaktadır.

“Şehirlerin Hikâyesi” [*The Story of Cities*] başlıklı kısım 48 farklı şehir örneğinde 48 farklı kentsel sorunu ele almakta, “Canlı Haftalar” [*Live Weeks*] kısmında ise Tokyo, Atlanta, Sao Paulo, Mumbai, Moskova, Lagos, Cakarta ve Mexico City gibi dünyanın en büyük ve kalabalık metropollerinden yapılmış çeşitli haberler bulunmaktadır. Bu bölümde birçok kentten birçok habere yer verilmesi nedeniyle içerik açısından oldukça zengindir. Sayfanın en altındaki son bölümde ise en çok okunan haberlerin başlıklarının ve bağlantılarının yer aldığı bir kısım bulunmaktadır.

Cities, Rockefeller Vakfı’nın, ayırdığı fonu başka bir projeye aktarması üzerine, 13 Ocak 2020’de editör Chris Michael’ın ekibe ve Rockefeller Vakfı’na teşekkür ettiği ve artık farklı bir formda yayınlarına devam edeceklerini söylediği bir veda yazısı yayınlamıştır (Michael 2020). Aynı yazıda belirtildiği gibi yayın tamamen sonlandırılmamıştır. *The Guardian*’ın çevre, bilim, sağlık, teknoloji, eğitim, toplum ve kültür ile ilgili masalarında yapılan ve kent gazeteciliği alanına girebilecek ve *Cities*’in önceki içeriğiyle uyumlu haberlerin siteye eklenmesi ile yayını farklı bir şekilde sürdürmektedir.²⁴ Bununla birlikte doğal olarak 2014-2020 yılları arasındaki içerik çeşitliliğini ve özellikle farklı teknikler de kullanılarak üretilmiş haberleri görmek pek mümkün değildir. *Cities*’in son editörü Chris Michael (2020) veda yazısında, altı yıllık süre içinde 21. yüzyılın küresel fenomenlerinden biri olan kentleşmeyi altı yüzden fazla kentle ilgili yazıda incelediklerini, bu süreçte dünyadaki mega kentler, sanatçıların gözüyle kentler, şehirlerin tarihi, özelleşmiş kamusal alanlar gibi konuları ele aldıklarını, fotoğraf, film, etkileşimli içerikler hazırladıklarını ve, mimarlar, uzmanlar, şehir planlamacıları, aktivistler, bisikletçiler, evsizler, sanatçılar, mülteciler ve çeşitli ülkelerden okuyucuların bu sürece katkısı olduğunu belirtmektedir (Michael 2020).

Cities yayın yaptığı süre içinde kentleşmenin ekolojik, ekonomik ve sosyal sonuçlarını ve kent yaşamına bunların etkisini konu almıştır. Konuları hem coğrafi olarak geniş bir alanı kapsamakta hem de tematik olarak çeşitlilik içermektedir. Sadece metin ve fotoğraf ile sınırlı kalmamış, filmler, görseller, çizimler, röportajlar ve insan hikayeleri gibi çeşitli unsurlarla kent ile doğrudan ilgilenmeyen okuyucuların bile ilgisini çekecek içerikler oluşturmuşlardır. Günlük rutin haberlerin dışına çıkarak, geniş bir zaman

•••

24 Bu yazılara şu linkten ulaşmak mümkündür: <https://www.theguardian.com/cities/all>

aralığında okunmaya devam edilebilecek, hatta ileriki zamanlarda önemli kaynaklar da oluşturabilecek ve küresel düzeyde geniş bir okur kitlesine hitap edebilecek içerikler hazırlamışlardır. Kısacası seçtiği konular, onları ele alma şekli, multimedya olanaklarından yararlanması ve rutin haber akışının dışında oluşturduğu içerikler ile kent gazeteciliği açısından önemli bir örnek oluşturmaktadır.

Sonuç

21. yüzyılda, neoliberal politikalarla birlikte kentleşmenin geldiği boyut ve ortaya çıkardığı sorunlar, kentleri ve kentleşme ile ilgili konuları küresel düzeyde merkezi bir konuma taşımıştır. Bu kapsamda uluslararası platformda gerçekleşen sürdürülebilir kentleşme tartışmaları çerçevesinde, kentlilerin sorunlar ve tartışmalar ile ilgili bilgi sahibi olarak politika oluşturma süreçlerine katılımları önemli bir gündem maddesi haline gelmiştir. Bu süreçte medyaya ve gazetecilere de önemli bir rol düştüğü kabul edilmektedir. Bu gelişmelerle birlikte dijital teknolojilerin gazetecilik alanında yaygın şekilde kullanılması da farklı alanların ve farklı tekniklerle üretilen içeriklerin gazetecilikte artmasına ve yaygınlaşmasına olanak sağlamış, kent gazeteciliği olarak adlandırılan bir alanın çeşitli örnekleri de bu süreçte karşımıza çıkmaya başlamıştır.

Kent gazeteciliği, bu gelişmelerin etkisiyle, yerel gazetecilik veya topluluk gazeteciliğinden ayrı bir alan olarak ortaya çıkmıştır. Yerel gazetecilik veya topluluk gazeteciliğinde, belirli bir kent veya belirli bir coğrafi bölge ve bu bölgede yaşayan insanları ilgilendiren yerel meseleler ele alınmaktadır. Kent gazeteciliğinde ise, hem konuların hem hedef kitlenin yerelden küresel doğru genişlediği görülmektedir. Bu kapsamda ele alınan yerel bir sorunun, kentleşmenin küresel düzeyde ulaştığı sorunlara bir örnek teşkil ettiği kabul edilmekte ve bu kabul, kent gazeteciliğini önceki örneklerinden ayıran temel farkı oluşturmaktadır.

Kent gazeteciliğinde, kent yaşamına dair çeşitli konular kentleşmenin küresel düzeydeki sonuçları, özellikle de sürdürülebilir kentleşme tartışmalarında da geçen başlıklar çerçevesinde ele alınmakta ve tartışılmaktadır. Bununla birlikte *Cities* örneğinde, kentsel yaşamdaki eşitsizliklerin temelden bir eleştirisinin yapılmadığı, kentleşme ve ortaya çıkan sorunların neoliberalizm ile ilişkisi kurulmadan politika oluşturma süreçleri ile çözülebilecek sorunlar olarak ele alındığı görülmektedir. Latin Amerika ülkeleri gibi gelişmekte olan ülkelerde ise, şehir hakkı kavramını da içine alacak şekilde daha eleştirel bir zeminden hareket eden ve ileriki çalışmalarda ele alınabilecek bazı örnekler görülmüştür.

Cities örneği belirli bir fon ile sürdürülmüş ve fon devam etmediğinde yayına son verilmiştir. Bununla birlikte, *The Guardian*'da hala kent gazeteciliği alanının haberlerine yer verilmesi, hem gazetenin bu alana önem verdiği hem bu alanla ilgili haberlerin ilgi gördüğünün göstergesidir. Bu, kent gazeteciliğinin *Cities* gibi tek başına bu alana ait bir yayın olmasa da gazete içinde bir alan olarak da sürdürülebileceğini göstermektedir. Buna ek olarak özellikle Latin Amerika ve Asya ülkeleri gibi gelişmekte olan ülkelerde de kent gazeteciliğinin örneklerine rastlanmaktadır. Kentleşme hızının ve yoğunluğunun ortaya çıkardığı sorunlar, giderek artan düzeyde kent yaşamını ve dolayısıyla insan yaşamını etkilemektedir. Bu açıdan kent ve kentleşmeye ilişkin konular sadece uluslararası örgütlerin ve kuruluşların değil, sıradan kentlilerin de daha fazla ilgilendiği ve tartıştığı konular haline gelmektedir. Kentlere ve hayatlarımızı doğrudan etkileyen kentleşme süreçlerine artan bu ilgi ile kent gazeteciliğinin de gelişmeye açık bir alan olduğunu söylemek mümkündür.

Kaynakça

- Bahçeci, Devin. 2009. "Yeşil Ekonomi; Yeni Bir Truva Atı" *Yeşil Gazete*. Erişim tarihi 20 Ocak 2021.
<https://yesilgazete.org/yesil-ekonomi-yeni-bir-truva-ati/>
- Beckett, Charlie, ve Robin Mansell. 2008. "Crossing Boundaries: New Media and Networked Journalism." *Communication, Culture & Critique* 1.1: 92-104.
<https://doi.org/10.1111/j.1753-9137.2007.00010.x>
- Brenner, Neil, and Christian Schmid. 2014. "The 'Urban Age' in Question." *International Journal of Urban and Regional Research*, 38(3): 731-755.
<https://doi.org/10.1111/1468-2427.12115>.
- Castro, Carlos J. 2004. "Sustainable Development: Mainstream and Critical Perspectives." *Organization & Environment*, 17(2): 195-225.
<https://doi.org/10.1177/1086026604264910>
- Citizenslab. 2017. "How to Become an Urban Journalist." Erişim tarihi: 23 Mayıs 2017.
<https://citizenslab.eu/stories/how-to-become-an-urban-journalist/>.
- Curry, Alexander L. and Keith H. Hammonds. 2014. "The Power of Solutions Journalism." *Solutions Journalism Network* 7: 1-14.
https://mediaengagement.org/wp-content/uploads/2014/06/ENP_SJN-report.pdf.
- Deuze, Mark and Leopoldina Fortunati. 2010. "Journalism Without Journalists." *News Online: Transformations and Continuities*, editörler Graham Meikle ve Guy Redden. Erişim tarihi 15 Mayıs 2009.
https://www.researchgate.net/profile/Leopoldina-Fortunati/publication/37612001_Journalism_Without_Journalists/links/00b7d51f39282cb2e3000000/Journalism-Without-Journalists.pdf.
- Deuze, Mark. 2003. "The Web and its Journalisms: Considering the Consequences of Different Types of News Media Online." *New Media & Society* 5(2): 203-30.
<https://doi.org/10.1177/1461444803005002004>
- Demir, Atike Sevtap ve Çağrı Kaderoğlu Bulut. 2020. "İnternette Haber Üretimi ve Gazeteciler Üzerine Bir Araştırma: Alternatif Bir Kavramsal Çerçeve Denemesi." *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11.2: 13-22.
<http://dx.doi.org/10.33537/sobild.2020.11.2.2>
- Demir, Atike Sevtap ve Çağrı Kaderoğlu Bulut. 2018. "İnternet Gazeteciliği ve Çalışma: Emek Süreci Ekseninde Bir İnceleme." *Akademia Sosyal Bilimler Dergisi*: 426-440.
<https://dergipark.org.tr/en/pub/asj/issue/40224/479049>
- Dinçer, Özgün, 2016. "Sürdürülebilir Kentleşme Tartışmaları ve Kent Hakkı." *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(10): 73 - 84
- Fenton, Natalie. 2010. "News in the Digital Age." *The Routledge Companion to News and Journalism*, editör Stuart Allan. New York: Routledge.

- Greenberg, Susan. 2012. "Slow Journalism in the Digital Fast Lane." *Global literary journalism: Exploring the journalistic imagination*, editörler Richard Keeble ve John Tulloch, Peter Lang, New York. Erişim Tarihi 20 Ocak 2021
<https://pure.roehampton.ac.uk/portal/en/publications/slow-journalism-in-the-digital-fast-lane>
- Greenberg, Susan. 2007. "Slow Journalism." *Prospect Magazine* 25:2007. Erişim Tarihi 20 Ocak 2021.
<https://www.prospectmagazine.co.uk/magazine/slowjournalism#.UzAX0F7j744>.
- Haak, Van der, Bregtje, Michael Parks, Manuel Castells. 2012. "The Future of Journalism: Networked Journalism." *International Journal of Communication*, 6(16). Erişim Tarihi 20 Ocak 2021.
<https://ijoc.org/index.php/ijoc>
- Henderson, V. 2002. "Urbanization in Developing Countries." *The World Bank Research Observer*, 17(1): 89-112.
<https://doi.org/10.1093/wbro/17.1.89>
- Herd, Mike. 2014. "What Makes Your City So Special?" Erişim tarihi 27 Ocak 2014.
<https://www.theguardian.com/cities/2014/jan/27/guardian-cities-website-welcome>.
- Kaderoğlu Bulut, Çağrı. 2019. *Sınıfın Sınırlarında Gazeteciler ve Proleterleşme*. Nota Bene: İstanbul.
- Kıyan, Zafer, ve Nurcan Törenli. 2018. "Sosyal Medyanın Gazetecilikteki Rolü: Türkiye'deki Haber Kuruluşları Üzerine Bir İnceleme." *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 17.1:32-52. doi:10.21547/jss.374938
- Kingsley, Davis. 1965. "The Urbanization of the Human Population." *Scientific American* Vol 213 (3): 40-53.
<https://www.jstor.org/stable/24931110>
- Le Masurier, M. 2015. "What is slow journalism?". *Journalism Practice*, 9 (2): 138-152. Doi:10.1080/17512786.2014.916471
- McIntyre, Karen. 2019. "Solutions Journalism: The Effects of Including Solution Information in News Stories About Social Problems." *Journalism Practice* 13(1): 16-34. Doi:10.1080/17512786.2017.1409647
- Michael, Chris. 2020. "Guardian Cities: Farewell From The Editor." Son erişim tarihi 13 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/2020/jan/13/guardian-cities-farewell-from-the-editor>.
- Michael, Chris. 2019. "The Inside Story of Guardian Cities: A New Kind of Journalism." Erişim tarihi 27 Ağustos 2019.
<https://www.theguardian.com/membership/2019/aug/27/the-inside-story-of-guardian-cities-a-new-kind-of-journalism>.

- Ochoa, Waldir. 2017. "Taller de periodismo urbano y ciudades sostenibles. Periodismo Urbano: Construir Una Ciudad Posible." Erişim tarihi 10 Mart 2017.
<https://fundaciongabo.org/es/recursos/relatorias/taller-de-periodismo-urbano-y-ciudades-sostenibles>
- Özlüer, Fevzi, 2007. "Sürdürülebilir Kalkınmanın Ekonomi Politliği." Dosya 05, Haziran :4-13. Erişim Tarihi 20 Ocak 2021.
<http://www.mimarlarodasiankara.org/dosya/dosya5.pdf>
- Perez Bobadilla, Natalia. 2018. "Urban Journalism &The Urban Future Global Conference." Erişim tarihi 24 Mayıs 2018.
<https://www.4cities.eu/urban-journalism-the-urban-future-global-conference>
- Rodgers, Scott. 2020. "News in the Digital Age." *The Routledge Companion to Urban Media and Communication*, editörler Zlatan Krajina ve Deborah Stevenson. New York: Routledge.
- Şahin, Ümit. 2004. "Truva Atı Olarak Sürdürülebilir Kalkınma." *Üç Ekoloji*. 2: 1-16
- Unesco. 1985. "The Urban Explosion." *The Courier* 1985: 24-29.
<https://en.unesco.org/courier/march-1985>
- UNFPA. 2007. *Annual Report*. Erişim tarihi 20 Ocak 2021.
https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/ar07_eng.pdf
- United Nations. 2019. "World Population Prospects 2019: Highlights." Erişim tarihi 20 Ocak 2021.
https://population.un.org/wpp/Publications/Files/WPP2019_Highlights.pdf
- Urbact. 2019. "The do's and don'ts of urban journalism. Tips from the editor of Guardian Cities." Erişim tarihi 5 Eylül 2019.
<https://urbact.eu/dos-donts-urban-journalism-tips-guardian-cities>
- Yıldırım, A., Şimşek, H. 2011. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

Haberler

- Blumenstein, David. 2020. "Why Los Angeles is Scientology's Perfect City – An Illustrated Guide." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 10 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/2020/jan/10/why-los-angeles-is-scientologys-perfect-city-an-illustrated-guide>.
- Bramley, Ellie Violet. 2018. "Desire Paths: The Illicit Trails That Defy the Urban Planners." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 5 Ekim 2018.
<https://www.theguardian.com/cities/2018/oct/05/desire-paths-the-illicit-trails-that-defy-the-urban-planners>.
- Butler, Jim. 2019. "Flying Pigs and Mathematicians: Inside the Cambridge Pub Facing Demolition." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 13 Aralık 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/2019/dec/13/flying-pigs-and-mathematicians-inside-the-cambridge-pub-facing-demolition>.
- Cities.2020. "Divided Cities." *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 6 Kasım 2019-22 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/series/divided-cities>.
- Cities. 2019a. "Guardian Concrete Week." *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 25 Şubat-15 Mart 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/series/guardian-concrete-week>
- Cities. 2019 b. "The Next 15 Megacities". *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 7 Ocak-20 Şubat 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/series/next-15-megacities>.
- Cities 2019 c. "Sweltering Cities." *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 13 Ağustos 2018-6 Aralık 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/series/sweltering-cities>.
- Cities. 2019d. "Cities in Motion." *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 17 Şubat 2014-7 Ekim 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/series/cities-in-motion>.
- Cities. 2019e. "Cycling the City." *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 11 Haziran 2018-14 Kasım 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/series/cycling-the-city>.
- Cities. 2019f. "Walking the City." *The Guardian Cities*. Yayın Tarihleri: 6 Ağustos 2016.
<https://www.theguardian.com/cities/series/walking-the-city>.
- Cities. t.y. "The Empty Doorway". *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: tarih yok.
<https://www.theguardian.com/cities/series/the-empty-doorway>.
- Fleming, Amy. 2020. "The Case For ... Making Low-Tech 'Dumb' Cities Instead of 'Smart' Ones." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 15 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/2020/jan/15/the-case-for-making-low-tech-dumb-cities-instead-of-smart-ones>.

- Grant, Harriet ve Chris Michael. 2020. "The Case For ... Designing Cities Around the Needs of Children." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 14 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/2020/jan/14/the-case-for-designing-cities-around-the-needs-of-children>.
- Hancox, Dan. 2020. "The Case For ... Truly Taking Back Control – By Reversing the Privatisation of Our Cities." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 16 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/2020/jan/16/the-case-for-truly-taking-back-control-by-reversing-the-privatisation-of-our-cities>.
- Hunt, Elle ve Guardian Readers. 2018. "Let's Bring Back the Dignity of Walking': Being on Foot in Your City." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 21 Eylül 2018.
<https://www.theguardian.com/cities/2018/sep/21/lets-bring-back-the-dignity-of-walking-being-on-foot-in-your-city>.
- Kent, Debbie. 2018. "'I Follow a Different Person Every Day': Using Strangers to Explore the City" *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 21 Eylül 2018.
<https://www.theguardian.com/cities/2018/sep/21/i-follow-a-different-person-every-day-using-strangers-to-explore-the-city>.
- Knight, Will. 2019. "The Illustrated City: Glasgow's Disappearing Independent Newsagents." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 1 Kasım 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/2019/nov/01/the-illustrated-city-glasgows-disappearing-independent-newsagents>.
- Matumula, Poa. 2019. "How Do You Stop a Megacity Grinding to a Halt? A Cartoon." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 20 Aralık 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/2019/dec/20/how-do-you-stop-a-megacity-grinding-to-a-halt-a-cartoon>.
- Mecking, Olga. 2018. "Can Local Walking Groups Help Solve Urban Issues?" *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 14 Kasım 2018.
<https://www.theguardian.com/cities/2018/nov/14/the-dutch-cities-using-walking-to-tackle-issues-from-vandalism-to-broken-streetlights>.
- Orange, Richard. 2018. "Stockholm Says No to Apple 'Town Square' In Its Oldest Park." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 1 Kasım 2018.
<https://www.theguardian.com/cities/2018/nov/01/stockholm-apple-town-square-park-kings-garden-kungstradgarden>.
- Wainwright, Oliver. 2020. "The Case For ... Never Demolishing Another Building." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 13 Ocak 2020.
<https://www.theguardian.com/cities/2020/jan/13/the-case-for-never-demolishing-another-building>.
- Walker, Rob. 2019. "The Art of Noticing: Five Ways to Experience A City Differently." *The Guardian Cities*. Son Yayın Tarihi: 9 Mayıs 2019.
<https://www.theguardian.com/cities/2019/may/09/the-art-of-noticing-five-ways-to-experience-a-city-differently>.